

Vergaderjaar 1993–1994

23 464

Wijziging van het voorstel van Wet op de rechtsbijstand en enkele andere wetten

Nr. 7

NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 26 januari 1994

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

1

Het opschrift komt als volgt te luiden:

Wijziging van de Wet op de rechtsbijstand en enkele andere wetten

2

Artikel I, aanhef, komt te luiden:

De Wet op de rechtsbijstand wordt als volgt gewijzigd:

3

In artikel I wordt onder wijziging van onderdeel «B» in «C» en onderdeel «C» in «D» een nieuw onderdeel B ingevoegd, luidende:

B

In artikel 35, vijfde lid, wordt «artikel 1, derde lid, van de Algemene Bijstandswet» vervangen door: artikel 1, vierde lid, van de Algemene Bijstandswet.

4

Artikel I, onderdeel C, wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 43, tweede lid, komt te luiden:

2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op de toevoeging bedoeld in:

- a. artikel 24, derde lid, van de Uitleveringswet;
- b. artikel 34d van de Vreemdelingenwet;
- c. artikel 54, vierde lid, van de Beginselenwet gevangeniswezen;
- d. artikel 76, tweede lid, van de Wet op de jeugdhulpverlening;
- e. artikel 52, derde lid, en 64, tweede lid, van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis;

f. de artikelen 8, derde lid, 22, eerste lid, en 41, twaalfde lid, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen;

g. artikel 22, vijfde lid, van de Tijdelijke regeling voor de rechtspositie van ter beschikking gestelden.

5

Artikel I, onderdeel D wordt als volgt gewijzigd:

a. De aanhef komt te luiden: Artikel 44 wordt als volgt gewijzigd:

b. Het eerste lid vervalt.

c. Het tweede lid wordt vernummerd tot het eerste lid en komt te luiden:

1. Aan personen die zich krachtens het Wetboek van Strafrecht of het Wetboek van Strafvordering door een advocaat kunnen doen bijstaan, kan het bureau een advocaat toevoegen.

d. Een nieuw tweede en derde lid wordt toegevoegd, luidende:

2. De eigen bijdrage bedoeld in artikel 35, eerste en tweede lid, is niet verschuldigd voor rechtsbijstand, indien deze op grond van het eerste lid wordt verleend aan een rechtzoekende wiens inkomen niet meer bedraagt dan genoemd in artikel 35, derde lid, onder a.

3. De eigen bijdrage is niet verschuldigd, indien een zaak eindigt zonder de toepassing van een straf of maatregel dan wel zonder toepassing van artikel 9a Wetboek van Strafrecht. De rechtsbijstandverlener restitueert de eigen bijdrage aan de rechtzoekende, tenzij deze de eigen bijdrage nog niet heeft voldaan.

6

In artikel I wordt een nieuw onderdeel E ingevoegd, luidende:

E

Een nieuw artikel 46 wordt ingevoegd, luidende:

Artikel 46

1. Indien beroep wordt ingesteld tegen een besluit van de raad is in afwijking van artikel 8:7, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, de rechtbank bevoegd binnen het rechtsgebied waarvan de raad is gevestigd.

2. In afwijking van artikel 8:41, derde lid, onder b. en c., van de Algemene wet bestuursrecht bedraagt het griffierecht f 50 indien door een rechtzoekende beroep wordt ingesteld tegen een besluit van de raad.

3. In afwijking van artikel 40, tweede lid, onder a. en b., van de Wet op de Raad van State bedraagt het griffierecht f 150 indien door een rechtzoekende hoger beroep wordt ingesteld.

7

In artikel II wordt onderdeel B als volgt gewijzigd:

Artikel 41 wordt als volgt gewijzigd:

a. De aanhef van het eerste lid komt te luiden: Aan de verdachte die geen raadsman heeft, wordt door het bureau rechtsbijstandvoorziening een raadsman toegevoegd;

b. In het eerste lid onder a en b wordt voor de zinsnede «door of op last van» gelezen: op ambtshalve last van.

c. In het tweede lid wordt voor de zinsnede «van de verplichting tot toevoeging ingevolge het voorgaande lid» gelezen: van de lastgeving ingevolge het eerste lid.

In artikel II worden onder wijziging van onderdeel «D» in «G», onderdeel «E» in «H», onderdeel «F» in «I», onderdeel «G» in «J», onderdeel «H» in «K» en onderdeel «I» in «L» de nieuwe onderdelen D, E en F ingevoegd, luidende:

D

Artikel 43 wordt als volgt gewijzigd:

- a. Het eerste lid vervalt.
- b. Het tweede lid wordt vernummerd tot 1.
- c. Een nieuw tweede lid wordt ingevoegd dat luidt:
 2. De toevoeging van een raadsman aan degene die krachtens een bevel tot voorlopige hechtenis is gedetineerd, is in iedere aanleg kosteloos.

E

Artikel 45 wordt als volgt gewijzigd:

- a. Het derde lid komt te luiden:
 3. Toevoeging van een andere raadsman geschiedt door het bureau rechtsbijstandvoorziening dat de te vervangen raadsman heeft toegevoegd.
- b. Het vierde lid komt te luiden:
 4. Blijkt van de verhindering of ontstentenis van de raadsman pas op de terechtzitting, dan geeft de voorzitter last tot toevoeging van een andere raadsman.

F

Artikel 47 wordt als volgt gewijzigd:

de zinsnede: «door een rechterlijke autoriteit of» komt te vervallen.

9

Ingevoegd wordt artikel VIIIa, dat luidt:

ARTIKEL VIIIa

De Vreemdelingenwet wordt als volgt gewijzigd:

A

- a. Artikel 34d, tweede lid komt te luiden:
 2. Bevoegd tot het geven van een last tot toevoeging aan het bureau rechtsbijstandvoorziening is de president van de rechtbank in het rechtsgebied waarvan de vreemdeling zich bevindt;
 - b. In het derde lid wordt voor «de raad van de rechtsbijstand» gelezen: het bureau rechtsbijstandvoorziening
 - c. In het vierde lid wordt voor «die raad» gelezen: dat bureau.

B

- a. Artikel 34e, derde lid, komt te luiden:
 3. Toevoeging van een andere raadsman geschiedt door het bureau bedoeld in artikel 34d, tweede of derde lid.
 - b. Het vierde lid komt te luiden:
 4. Blijkt van de verhindering of ontstentenis van de raadsman pas

tijdens het gehoor ingevolge artikel 34a, dan geeft de voorzitter van de kamer last tot toevoeging van een andere raadsman aan het bureau bedoeld in artikel 34d, tweede of derde lid.

Toelichting

De wijzigingen die zijn opgenomen onder 1 (opschrift) en 2 (artikel I) vloeien voort uit de omstandigheid dat het voorstel van Wet op de rechtsbijstand inmiddels wet is geworden en in werking is getreden.

De wijziging onder 3 is nodig omdat na de behandeling van het voorstel van Wet op de rechtsbijstand in de Tweede Kamer bleek dat artikel 1 van de Algemene Bijstandswet inmiddels was gewijzigd (invoeging van een nieuw derde lid) en dat de bepaling over de wijziging van het normbedrag was vernummerd tot vierde lid.

Een belangrijke aanleiding voor deze nota van wijziging is de noodzakelijk gebleken aanpassing van de gewijzigde Vreemdelingenwet (Stb. 1993, 707) aan de systematiek van de Wet op de rechtsbijstand. Ook in de Vreemdelingenwet dient te worden bepaald dat degene die rechtens zijn vrijheid wordt benomen, recht heeft op (zo nodig kosteloze) rechtsbijstand. Het artikel is voorts aangevuld met enkele bepalingen uit andere regelingen, waarin sprake is van ambtshalve toevoeging van een raadsman: artikel 64, tweede lid, Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis en artikel 22, vijfde lid van de Tijdelijke regeling voor de rechtspositie van ter beschikking gestelden. Van het heffen van een eigen bijdrage wordt in deze gevallen afgezien (wijziging onder 4). Aan de rechter wordt de bevoegdheid toegekend een last tot toevoeging te geven; met de uitvoering van die last is het bureau rechtsbijstandvoorziening belast.

Met de verwijzing naar de artikelen in overige wetten op grond van welke door de rechter een last tot toevoeging kan worden gegeven, is buiten twijfel gesteld dat in die gevallen rechtsbijstand kosteloos is en dat van het heffen van een eigen bijdrage wordt afgezien. In artikel VIIIa (wijziging onder 9) is de tekstuele aanpassing van deze uitgangspunten opgenomen.

In artikel 44 (wijziging onder 5) wordt in de eerste plaats voorgesteld het eerste lid te schrappen, omdat dit naast de bepaling van het voorgestelde eerste lid van artikel 43 geen zelfstandige betekenis meer heeft. Het bepaalde in het thans geldende tweede lid kan vervolgens dienen als brede basis voor de toevoegingen door het bureau in strafzaken.

In de tweede plaats wordt de toevoeging voorgesteld van een bepaling die ertoe strekt dat in de gevallen waarin de procedure eindigt in een ontslag van rechtsvervolgning of een vrijspraak, geen eigen bijdrage is verschuldigd. Strikt genomen zou de gewezen verdachte dergelijke kosten op de voet van de procedure ex artikel 591a, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering nu reeds kunnen verhalen. Het gevolg daarvan is evenwel een extra verzoekschriftprocedure, waarvan de uitkomst feitelijk al op voorhand duidelijk is. Door te bepalen dat in dergelijke gevallen de eigen bijdrage niet verschuldigd is, wordt het voeren van een dergelijke procedure overbodig. Indien de raadsman van de gewezen verdachte de eigen bijdrage reeds heeft geïnd, ligt voor de hand dat hij deze aan betrokkene restitueert; in andere gevallen kan zij op de einddeclaratie in mindering worden gebracht.

Onder 6 wordt een nieuw artikel 46 van de Wet op de rechtsbijstand voorgesteld dat nadere toelichting behoeft.

In het eerste lid van het voorgestelde artikel wordt met betrekking tot de relatieve competentie afgeweken van artikel 8:7, tweede lid, van de

Algemene wet bestuursrecht. De afwijking is hierin gelegen dat niet de rechtbank binnen het rechtsgebied waarvan de indiener van het verzoekschrift zijn woonplaats heeft, bevoegd is maar de rechtbank binnen het rechtsgebied waarvan de raad die de bestreden beslissing heeft genomen, gevestigd is. In feite wordt hiermee aangesloten bij de regeling in het eerste lid van artikel 8:7 betreffende de relatieve competentie ten aanzien van het beroep op beslissingen van provincies, gemeenten of waterschappen enz.

De ressortsgewijs georganiseerde raden geven te zamen jaarlijks meer dan 300 000 toevoegingen af. Een van de oogmerken van de Wet op de rechtsbijstand is dat dit proces zo doelmatig mogelijk verloopt. Indien een raad voor rechtsbijstand ten aanzien van de afgifte van toevoegingen te maken heeft met diverse rechtbanken – en dit is het geval indien het tweede lid van artikel 8:7 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is – is het mogelijk dat binnen zijn werkgebied verschil van rechtspraak ontstaat. Een efficiënte werkwijze is er niet mee gediend indien de raad bij de afgifte van toevoegingen rekening zou moeten houden met het arrondissement waarbinnen de rechtzoekende woonachtig is. Hierbij komt dat de rechtzoekende bij zijn keuze van een advocaat in voorkomende gevallen niet beperkt is tot de advocaten die binnen het ressort van de raad die de toevoeging afgeeft, gevestigd zijn. Toepassing van artikel 8:7, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht zou met zich brengen dat een rechtbank buiten het ressort van de raad bevoegd is in beroep te oordelen over een beslissing van de raad. Wij zouden dat een minder gelukkige gang van zaken vinden.

Doelmatigheid alsmede de door de raden voor rechtsbijstand nagestreefde eenheid van beleid zijn gediend met de voorgestelde wijziging inzake de relatieve competentie.

Ten aanzien van het voorgestelde tweede en derde lid merken wij het volgende op. Onder de werking van de Wet rechtsbijstand on- en minvermogenden werd geen griffierecht geheven indien op grond van die wet beroep bij de rechter werd ingesteld. Ingaande 1 januari 1994 is dit wel het geval. Ingevolge artikel 8:41, derde lid, onder b en c, van de Algemene wet bestuursrecht zou het griffierecht inzake beroep op grond van de Wet op de rechtsbijstand, voor natuurlijke personen f 200 en voor rechtspersonen f 400 bedragen. Indien het een beroep betreft van een rechtzoekende ter zake van bijvoorbeeld een weigering om een toevoeging af te geven of een geschil over de vraag tot welke inkomenscategorie de rechtzoekende behoort, achten wij deze griffierechten te hoog. Het ligt ook gezien het karakter van de door de overheid gefinancierde rechtsbijstand en de doelgroep meer voor de hand dat een parallel wordt getrokken met de griffierechten in geval van beroep op de rechter als bedoeld onder artikel 8:41, derde lid, onder a, van de Algemene wet bestuursrecht.

Met betrekking tot het hoger beroep gelden dezelfde overwegingen. Voor de goede merken wij op dat de afwijking zich beperkt tot het beroep dat door de rechtzoekende in de zin van de Wet op de rechtsbijstand (zie artikel 1, onder f) wordt ingesteld en niet tevens geldt voor beroep dat wordt ingesteld door de rechtsbijstandverlener tegen een beslissing door de raad voor rechtsbijstand. In het laatste geval zien wij geen aanleiding om een afwijkend griffierecht voor te stellen.

In de onder 7 (onderdeel B) voorgestelde wijzigingen zijn vooral tekstuele verduidelijkingen opgenomen.

Wat betreft de onder 8 (onderdeel D) voorgestelde wijziging merken wij het volgende op. In artikel 43 dient het eerste lid te vervallen, teneinde de huidige situatie te formaliseren dat door de raad voor rechtsbijstand in bijzondere en ingewikkelde gevallen ook bij vervolging wegens

overtreding toevoeging plaatsvindt. De grondslag daarvoor kan worden gevonden in artikel 42, derde lid, dat de toevoeging op verzoek van de verdachte in andere zaken dan uitdrukkelijk voorzien in de wet mogelijk maakt. De bepaling in het eerste lid suggereert daarmee een beperking die feitelijk niet meer bestaat.

Wij stellen de toevoeging van een derde lid voor, waardoor buiten twijfel wordt gesteld dat van degene die in voorlopige hechtenis geen eigen bijdrage wordt verlangd als hij een rechtsmiddel instelt. Omdat het huidige tweede lid van dit artikel bepaalt dat de toevoeging plaatsvindt voor de duur van een aanleg, dient bij het instellen van hoger beroep of cassatie een nieuwe toevoeging te worden verzocht, waarbij de vraag aan de orde kan komen of een eigen bijdrage is verschuldigd. Die vraag dient naar onze mening negatief te worden beantwoord.

In artikel 45 (zie de wijziging onder 8, onderdeel E) is verder uitwerking gegeven aan de gedachte dat de feitelijke toevoeging, i.c. de uitvoering van de last, plaatsvindt door het bureau rechtsbijstandvoorziening. Indien de toevoeging evenwel heeft plaatsgevonden op last van een rechterlijke autoriteit, ligt voor de hand dat een vervanging van de raadsman eveneens door de rechter wordt bevolen.

In artikel 47 (zie de wijziging onder 8, onderdeel F) wordt de zinsnede «door een rechterlijke autoriteit of» geschrapt, omdat het steeds om een last tot toevoeging en niet om een rechtstreekse toevoeging gaat.

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

De Staatssecretaris van Justitie,
A. Kosto